

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte
www.alegeliber.md

18 octombrie 2019

DECLARAȚIE CONSTATĂRILE ÎNAINTE DE ALEGERILE LOCALE GENERALE DIN 20 OCTOMBRIE 2019

Coaliția civică pentru Alegeri Libere și Corecte, care acționează solidar pentru a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului Europei și a instituțiilor specializate afiliate acestuia, prezintă principalele constatări privind desfășurarea procesului electoral pentru alegerile locale generale și parlamentare noi din 20 octombrie 2019:

Modificarea regulilor de joc în timpul alegerilor. Modificările aduse Codului electoral au fost publicate cu câteva zile înainte de începutul perioadei electorale pentru alegerile locale generale, contrar bunelor practici în materie electorală. În rezultat, CEC a fost pus în dificultate să respecte principiile transparenței decizionale și ale consultării publice pentru ajustarea regulamentelor sale în conformitate cu noile modificări. Stabilirea unor noi reguli ale procesului electoral în timpul desfășurării acestuia are impact negativ asupra corectitudinii, transparenței și previzibilității procesului electoral, dar și induce alegătorilor confuzie și dificultăți în exercitarea dreptului la vot.

Aplicarea normelor diferite pentru două scrutine. Din cauza modificărilor efectuate la Codul electoral, și anume includerea în dispozițiile tranzitorii ale acestuia că, cu anumite excepții, la alegerile parlamentare noi se aplică prevederile anterioare modificării, iar pentru alegerile locale generale se aplică noua lege, s-a constatat situația reglementării paralele a acelorași raporturi juridice. Aplicarea normelor legale în mod diferențiat pentru două tipuri de scrutin desfășurate în aceeași zi, induce confuzie și împovărează procesul electoral.

Deficiențe și erori în Registrul de Stat al Alegătorilor (RSA) și listele electorale. Creșterea continuă a numărului de alegători în RSA, pe fundalul unui spor natural negativ al populației Republicii Moldova menține valabilă îngrijorarea privind calitatea gestionării Registrului de Stat al Populației, implicit a RSA. Au fost constatate următoarele deficiențe privind calitatea listelor electorale: arondarea eronată a alegătorilor la secții de votare din altă localitate; atribuirea eronată a alegătorilor la altă secție de votare din aceeași localitate; prezența persoanelor decedate în liste; lipsa alegătorilor în listele de bază; erori de adrese. De asemenea, sunt constatate cazuri de migrare artificială a alegătorilor.

Practici neuniforme de înregistrare. S-a constatat aplicarea diferită a regulilor privind înregistrarea concurenților electorali. Astfel, au fost remarcate situații în care unele Consilii Electorale de Circumscripție au acceptat înregistrarea candidaților iar altele nu, deși potențialii candidați au prezentat documente completate după aceleași principii și cu aceleași erori. De asemenea, au fost constatate multiple cazuri în care nerespectarea cotei de gen de 40% în unele Consilii Electorale de Circumscripție a fost motiv de a refuza înregistrarea concurentului, iar în altele – nu.

Refuzul înregistrării unor concurenți electorali. Condițiile de verificare a valabilității semnăturilor colectate de către candidații independenți în listele de subscripție sunt disproporționate în raport cu dreptul persoanei de a fi ales. A fost sesizată aplicarea sancțiunii de nulitate a semnăturilor susținătorilor unui candidat electoral când acestea s-au găsit pe aceeași listă de subscripție cu susținătorii dintr-o altă localitate, în condițiile în care Codul electoral nu prevede o consecință clară pentru asemenea situații. Aplicarea acestei sancțiuni prevăzute doar de

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte

www.alegeliber.md

Regulamentul CEC, a dus la refuzul înregistrării lui Ruslan Codreanu în calitate de candidat independent la funcția de primar general al mun. Chișinău. În acest caz, și instanțele de judecată au interpretat în mod diferit condițiile de verificare și validare a listelor de subscripție și temeiurile de nulitate a semnăturilor colectate.

Femeile continuă să fie sub-reprezentate. Introducerea cotelor de reprezentare și a cerințelor de poziționare a femeilor și bărbaților au determinat partidele politice să desemneze mai multe femei candidate pentru funcțiile de consilieri. Totodată, constatăm cu regret că ponderea femeilor candidate pentru funcția de primar/primară nu a crescut semnificativ – doar o creștere de 5% în ultimele trei cicluri electorale. Deși cadrul legal obligă respectarea cotei minime de gen de 40% și stabilește regula de amplasare a candidaților în listele pentru funcția de consilier de minimum 3 persoane de același gen la fiecare 10 candidați, au fost constatate un șir de situații în care aceste prevederi nu au fost respectate.

Discriminarea persoanelor cu dizabilități. Persoanele cu dizabilități s-au confruntat cu bariere de accesibilitate fizică și informațională. Peste 60% din secțiile de votare sunt inaccesibile. Constatăm cu îngrijorare că, în plină campanie electorală, începând cu data de 11 octombrie 2019 a fost sistată traducerea în limbajul mimico-gestuală a emisiunilor și buletinelor de știri la anumite posturi de televiziune. Auditul accesibilității a 150 pagini web ale autorităților publice centrale și locale, partidelor politice, concurenților electorali relevă faptul că doar două pagini sunt accesibile pentru persoanele cu dizabilități. De la începutul campaniei electorale nici în instituțiile rezidențiale și nici în alte centre comunitare nu au fost organizate întruniri electorale cu și pentru persoanele cu dizabilități intelectuale.

Sub-reprezentarea persoanelor de etnie romă. Reprezentarea persoanelor de etnie romă în calitate de candidați la funcția de consilieri locali de nivelul întâi (42 de persoane) și nivelul doi (17 persoane) rămâne a fi redusă. Și mai redusă este reprezentarea acestui grup vulnerabil în listele de candidați la funcția de primari, fiind atestate doar patru persoane. În mare parte, platformele concurenților electorali nu sunt sensibile la problemele cu care se confruntă persoanele de etnie romă.

Eschivarea de la raportarea pleneră a cheltuielilor din partea concurenților. Concurenții electorali continuă să nu raporteze complet cheltuielile de transport, de locațiune a încăperilor și a plăților pentru utilități, cât și cheltuielile pentru delegarea/detașarea persoanelor, inclusiv cele pentru recompensarea și plata diurnelor observatorilor și voluntarilor antrenați în campania electorală;

Lipsa verificării de fond de către CEC a rapoartelor financiare ale concurenților electorali. Constatăm lipsa verificării provenienței surselor de venit ale concurenților electorali de către CEC. De asemenea, lipsește controlul modalității de colectare și evidență a resurselor financiare încasate de la veniturilor donatorii primari (formațiuni politice) fie prin utilizarea echipamentelor de casă și control (ECC), fie prin eliberarea bonurilor de plată.

Utilizarea resurselor administrative în perioada electorală. Au fost semnalate numeroase cazuri de utilizare a resurselor administrative de către partidele politice care s-au înscris în cursa electorală. Au ieșit în evidență cazurile de desfășurarea a întrunirilor electorale în incinta și cu angajații instituțiilor de stat în timpul orelor de lucru. Concomitent, s-au remarcat și numeroase cazuri în care partidele politice și-au asumat meritul pentru diverse servicii și lucrări efectuate din bani publici.

Obstrucționarea activității observatorilor naționali. Observatorii naționali au fost obstrucționați pe parcursul activității lor de către cel puțin trei categorii de participanți la procesele electorale: de către membrii organelor electorale (limitarea accesului la listele electorale; limitarea accesului la listele electorale de subscripție;

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte

www.alegeliber.md

obstrucționarea accesului la contestații; limitarea accesului la rapoartele financiare ale candidaților independenți); de către reprezentanții instituțiilor publice; și de către concurenții electorali.

Mass-media continuă să fie părtinitoare. Deși la începutul campaniei electorale posturile de televiziune monitorizate au avut un comportament relativ echilibrat, majoritatea reflectând concurenții electorali neutru, în a treia săptămână de campanie s-a evidențiat o creștere a numărului de radiodifuzori care au un comportament părtinitor în raport cu concurenții electorali. Șapte radiodifuzori din cei zece monitorizați favorizează sau defavorizează anumiți concurenți, dintre care trei posturi TV îl promovează constant pe Ion Ceban, candidatul PSRM, alte trei posturi îl defavorizează pe Andrei Năstase, candidatul Blocului ACUM, iar una dintre televiziuni îi favorizează masiv pe candidații Partidului Politic Șor. De asemenea, o parte din posturile de televiziune nu oferă acces egal tuturor candidaților în alegeri iar majoritatea subiectelor electorale sunt bazate pe o singură sursă de informație.

Constatările evidențiate relevă că procesul electoral se desfășoară cu aplicarea selectivă a standardelor pentru un proces electoral liber și corect. În aceste circumstanțe, facem apel către instituțiile statului, organele electorale și concurenții electorali să depună eforturi pentru ca votarea și tabularea rezultatelor să aibă loc într-o manieră corectă, fără încălcări, astfel încât alegerea cetățeanului să fie reflectată corect în noile administrații locale și în legislativ.

www.alegeliber.md - **Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte** este o entitate permanentă, benevolă, constituită din 39 organizații obștești din Republica Moldova cu scopul de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și desfășurarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului Europei și a instituțiilor specializate afiliate acestuia.

Pentru detalii: Polina Panainte, Secretarul Coaliției, 022 212992, polina.panainte@adept.md